

Den varierede skoledag.

På temadagen den 15. maj 2018 mellem Udvalget for Læring og repræsentanter fra Læring i dagtilbud- og skole blev der bl.a. formuleret følgende spørgsmål:

Er der for meget fokus på tests og måling?

Fylder det boglige for meget?

Er udskolingen alt for målrettet til gymnasiet?

Understøtter almenundervisningen inklusionen tilstrækkeligt?

Udnytter vi folkeskolereformens mulighed for øget puls (motion/bevægelse) m.v.?

Udnytter vi reformens muligheder i den understøttende undervisning, den åbne skole – aktiviteter for henholdsvis indskoling, mellemtrin og udskoling?

I forlængelse af temadagen blev der nedsat en arbejdsgruppen med det formål at belyse:

- **Hvordan kan vi øge trivsel, motivation og inklusion ved at styrke almenområdet og variere indholdet i skoledagen?**

Dette under overskrifter: **Den varierede skoledag.**

I arbejdsgruppen har deltaget: Vibeke Ancker - Hedensted skole, Peter Frandsen – Rårup skole, Lasse Kristensen – Juelsminde skole, Valther Petersen – Stouby skole samt Ellen Grøn, Peter Hüttel og Finn Gatten – Læring i Skolen.

Baggrund:

Siden skolereformens ikrafttræden i 2014 er der på alle folkeskoler i Hedensted kommune arbejdet med at udvikle en varieret undervisning, så alle elever kan blive så dygtige, som de har potentiale til. Understøttet af fælles kommunale tiltag med uddannelse af bevægelsesvejledere, pæd. dage på alle skoler med Martin Geerts omkring bevægelse i undervisningen samt alle skolers deltagelse i Program for Læringsledelse (PFL) har sat gang i en positiv forandringsproces. PFL har understøttet kompetenceudvikling for både ledere og ansatte, samt medført at alle skoler nu har handleplaner som identificerer områder, hvor skolernes forbedringspotentiale er størst med afsæt i de data, der foreligger for den enkelte skole. Skoleudviklingen er således sket decentralt ud fra lokale behov og ønsker, men under en fælles kommunal rammesætning. For at få belyst emnet fra flere sider, har en række forskellige interessenter været inddraget i processen. Der har således været dialogmøder med: skolebestyrelser, skoleledere, TR valgte for lærerne samt repræsentanter fra skolernes elevråd i forbindelse med den fælles kommunale elevrådsdag.

Ud fra seneste data står det, at der generelt stadig er plads til forbedringer i forhold til elevernes motivation:

Undervisningen giver mig lyst til at lære mere?

Kommunetal

Hedensted	
1) Helt uenig	4,1 %
2) Uenig	11,0 %
3) Hverken enig eller uenig	42,3 %
4) Enig	30,7 %
5) Helt enig	11,8 %

Landstal

Landsgennemsnit	
1) Helt uenig	4,2 %
2) Uenig	10,8 %
3) Hverken enig eller uenig	42,2 %
4) Enig	31,2 %
5) Helt enig	11,6 %

Er du og dine klassekammerater med til at bestemme, hvad der skal foregå i timerne?

Kommunetal

Hedensted	
1) Aldrig	11,7 %
2) Sjældent	35,8 %
3) En gang i mellem	40,8 %
4) Tit	9,5 %
5) Meget tit	2,2 %

Landstal

Landsgennemsnit	
1) Aldrig	12,3 %
2) Sjældent	32,6 %
3) En gang i mellem	42,0 %
4) Tit	10,4 %
5) Meget tit	2,7 %

Hvad ved vi om den varierede skoledag – bl.a. med afsæt i nyeste forskning:

Vi lærer alle på forskellige måder. Når undervisningen er varieret, praktisk og engagerende, er der bedre muligheder for, at eleverne bliver udfordret på de måder, hvor de lærer bedst. Lærerne og pædagogerne kan bedre fastholde elevernes opmærksomhed og interesse, hvis undervisningen er varieret.

En varieret skoledag byder på undervisning, der veksler mellem læreroplæg, elevaktiviteter og forskellige evalueringsprocesser. Inddragelse af eleverne er et vigtigt aspekt i forhold til at fastholde motivationen. En skoleuge kan både indeholde oplæg fra læreren, indendørs- og udendørsværksteder, træningskurser, gæstelærere, projektarbejde, film, ture ud af huset... En enkelt undervisningslektion kan varieres på et utal af måder.

En af arbejdsgruppens første drøftelser tog afsæt i ”om en mere varieret undervisning kan bidrage til at understøtte inklusionen”. Dette spørgsmål rummer det dilemma, at en meget stor del af de elever, som kræver en særlig indsats for at kunne begå sig i almenundervisningen, primært har brug for kendte rammer og forudsigelighed i hverdagen. De handlinger som skolerne fremover vil sætte i værk for at øge variationen i undervisningen, må derfor have dette vilkår in mente.

Delkonklusion: Alle elever profiterer af en skole med høj grad af genkendelighed, og de variationer som eleverne møder gennem skoleåret og i hverdagen, og som skal bidrage til at øge deres læring og trivsel, skal præsenteres for eleverne i et tydeligt design. Dette for at understøtte, at en varieret skoledag og øget inklusion ikke udvikler sig til at blive hinandens modsætninger.

Arbejdsgruppen har med afsæt i overstående valgt at fokusere på tre områder, som alle skoler skal forholde sig til.

1. Organisering af undervisningen. Dagsrytme, alternative grundskemaer,...
2. Motion og bevægelse i skolen.
3. Den åbne skole

Ad. 1: **Organisering af undervisningen.**

Fokus på skolernes organisering (Grundskema, fagdage, alternative uger, særlige blokke, anvendelse af holddeling,...

Arbejdsgruppen foreslår:

Målet om en mere motiverende og varieret skoledag skaber et behov for at gentænke planlægning og organisering af både skoledagen og skoleåret.

Hver skole - for indskoling, mellemtrin og udskoling – evaluerer de nuværende strukturer.

Ad. 2: **Motion og bevægelse i skolen.**

Nyere forskning viser, at motion og bevægelse styrker koncentration og hukommelse. Mere bevægelse i løbet af skoledagen – enten i form af flere idrætstimer, idrætsforløb af højere kvalitet eller bevægelsesorienterede aktiviteter integreret i de almene undervisning – har ifølge forskerne positiv indvirkning på elevernes læringsforudsætninger, faglige udvikling, trivsel og motivation for at gå i skole. Elever på alle klassetrin skal have motion og bevægelse i gennemsnit 45 minutter pr. dag. Det er den enkelte skole, som vælger, hvordan man vil tilrettelægge en skoledag, der aktivt er med til at styrke elevernes læring, motivation og sundhed.

Undersøgelse (KORA) foretaget på landsplan i 2017 fortæller at:

- 64 % af lærerne mangler viden om hvordan 45 min. bevægelse om dagen kan implementeres.
- 70% af skolerne opfylder kravet om 45 min bevægelse om dagen.
- 29% af landets 98 kommuner har defineret mål for bevægelsen.

Skolerne i Hedensted Kommune har siden reformens ikrafttræden arbejdet med at øge omfanget og kvaliteten i bevægelsesarbejdet, men der foreligger ingen dokumentation i forhold hertil. Dog er generelt vanskeligst for udskolingsafdelingerne at leve op til intentionerne om 45 min. bevægelse i gennemsnit pr. dag.

Vi ved at disse faktorer betyder noget for at sikre tilstrækkelig bevægelse:

- Gode rammer
- Ledelse
- Kompetence udvikling
- Bevægelsespolitik

Bevægelse i skolen skal have et klart formål. Arbejdsgruppen kan se fire forskellige formål:

- Bevægelse med det overordnede formål at øge den enkelte elevs fysiske træningstilstand (kondition, vægt o.l.)
- Bevægelse med det overordnede formål at sikre elevernes alderssvarende motoriske udvikling. Bevægelse kan her også være en del af den understøttende undervisning.
- Bevægelse integreret i de enkelte fag som en motiverende faktor i undervisningen. Lærerne kan lægge bevægelsessekvenser ind i fagundervisningen for at understøtte den faglige læring og træning. Det kan for eksempel være korte bevægelsesaktiviteter, hvor eleverne er fysisk aktive i løbet af undervisningstiden eller i pauserne.
- Bevægelse med det overordnede formål at give variation i undervisningen – powerbreaks m.m.

Arbejdsgruppen foreslår:

- at alle skoler udarbejder et princip for bevægelse*), der understøtter elevernes lyst til at bevæge sig og sikrer at bevægelse indgår i skoledagen.
- Princippet konkretiseres i en handleplanen, som 4-deles i forhold til indskoling, mellemtrin, udskoling og skolefritidsordning.
- at elevinddragelse prioriteres højt omkring bevægelse i skoledagen. Fx kan temaet tages op med elevrådet og i den enkelte klasse. (Danske Skoleelever har et materiale, som kan anbefales, og Dansk Skoleidræt har lavet en julekalender med dagens bevægelsesidé.)
- at skolernes beredskab mht. bevægelsesambassadører evalueres – Er der mindst en bevægelsesambassadør på alle skoler? Er der behov for at uddanne flere?

Ad. 3: Den åbne skole

Skolerne har siden reformen arbejdet med "den åbne skole". Dette arbejde er udført på den enkelte skole, og med stor variation ud fra lokale muligheder og prioriteringer. En fælles konklusion kan formuleres: "Vi er godt i gang, men der er stadig plads til udvikle på indsatsen".

Noget af det, der er med til at variere undervisningen er "ud af huset" aktiviteter. Mange af skolerne har skåret ned på disse aktiviteter på grund af økonomien. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at variationen kunne øges, hvis der blev beskrevet konkrete muligheder, der stemmer overens med de faglige målsætninger på de forskellige klassetrin. Vi har gode eksempler på, at noget sådant virker – naturskoleprogrammet og masterplanen for UJ. En forudsætning vil nok være, at økonomien til f.eks. bustransport bliver forbedret.

Arbejdsgruppen foreslår:

- at der i Læring tages initiativ til udarbejdelse af et fælles inspirationskort i stil med det CPU har beskrevet på kulturområdet bl.a. i forhold til museumsbesøg. I et samarbejde mellem Læring og Fritid og Fællesskab beskrives de muligheder, der foreligger inden for kultur, natur, erhvervsliv og idrætsforeninger.
- at hver skole beskriver på hvilken måde, der arbejdes med "åben skole" gennem skoleforløbet.

Skolerne indarbejder ovenstående i skolens udviklingsplan for 2019-2020.

*) **Til inspiration:**

Princip for skolens arbejde med motion og bevægelse

Dansk Skoleidræt og DGI har i samarbejde med Skole og Forældre formuleret dette princip for skolens arbejde med motion og bevægelse til inspiration til skolebestyrelserne.

Formål:

Formålet er at fremme elevernes sundhed, læring og trivsel gennem motion, leg og bevægelse.

Mål:

- Motion og bevægelse skal understøtte elevernes sundhed, læring og trivsel og sikre, at alle elever får oplevelser, der har en positiv virkning på selvtillid og selvværd.
- Alle elever skal have adgang til oplevelser, læring og viden, der giver forståelse for værdien af livslang fysisk aktivitet.

Skolens ansvar:

- Skolen tilstræber at arbejde struktureret og udviklingsorienteret med motion og bevægelse i alle former for undervisning, i skolefritidsordningen og i pauser og frikvarterer.
- Skolen tilstræber en pædagogisk praksis, der er kendetegnet ved omsorg og empati, og som gør at den enkelte føler sig værdsat og inkluderet som en del af det forpligtende fællesskab.
- Skolen tilstræber inddragelse af eleverne som udgangspunkt for al motion og bevægelse.
- Skolen skal så vidt muligt prioritere fortløbende kompetenceudvikling af skolens medarbejdere, så de er i stand til at understøtte indsatsen for motion og bevægelse i skolen
- Skolen deltager så vidt muligt i idrætsdage og –uger som for eksempel Skolernes Motionsdag, skoleturneringer, -stævner eller tema-/ emneuger om idræt, bevægelse og sundhed.
- Skolen tilstræber, at alle elever bliver introduceret til et så bredt udvalg af idræts- og bevægelsesaktiviteter som muligt og til mulighederne for motion og bevægelse i foreningslivet.
- Skolen tilstræber, at det fysiske miljø inspirerer til motion og bevægelse.

Forældrenes ansvar:

- Forældrene bakker op om skolens arbejde med motion og bevægelse med en positiv og gerne bidragende tilgang og indsats.
- Forældrene skal så vidt muligt tænke motion og bevægelse ind i den daglige transport til og fra skole.

De formelle rammer:

Princippet ligger i forlængelse af såvel skolens værdiregelsæt og skolens øvrige principper som af kommunens mål og rammer samt af Folkeskoleloven. Sidstnævnte angiver i § 15 stk. 1, at *”Undervisningstiden skal tilrettelægges, så*

eleverne får motion og bevægelse i gennemsnitligt 45 minutter om dagen”, og i § 44, stk. 2, at ”Skolebestyrelsen fastsætter principper for skolens virksomhed”.